

Nr 205.

Av herr **Hansson, Sigfrid, m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 29 juni 1912 (nr 206) om arbetarskydd.

Då nu äntligen det länge väntade initiativet från regeringens sida angående revision av arbetarskyddslagen tagits, borde man ha kunnat räkna med, att regeringen i högre grad än som skett i den föreliggande propositionen nr 40 beaktat de krav på en modern sociallagstiftning, som framkommit under ärendets förberedande, och att även åtgärder vidtagits i syfte att anpassa ifrågavarande lag till samtliga av den internationella arbetsorganisationen antagna konventioner, som i detta sammanhang kunna komma ifråga. Utan att underskatta betydelsen av de ändringar i lagen, som föreslås i propositionen, anse vi oss därför böra upptaga en del av de förslag till ytterligare förbättringar, vilka icke vunnit regeringens beaktande.

Vi tillåta oss först hävda den meningen, att revisionen bör verkställas på så sätt, att en ny, fullständig lag antages i stället för en lag angående ändringar i vissa delar av den nu gällande. Detta torde vara önskvärt med hänsyn till, att icke blott arbetsgivarna och arbetarna utan även andra, som ha att taga befattning med lagen, böra beredas tillfälle att utan större svårigheter orientera sig om dess innebörd. Även med hänsyn till de ändringar, som vi föreslå, befinnes detta vara erforderligt.

För att underlätta en jämförelse mellan vårt förslag till lag om arbetareskydd och nu gällande lag ha vi med kursiv stil låtit utmärka de av oss föreslagna nya bestämmelserna.

Det förslag, som vi härmed framlägga, grundar sig på det av socialstyrelsen den 2 november 1925 avgivna betänkandet med förslag till reviderad lag om arbetarskydd och överensstämmer väsentligen med detta. Dock ha vi icke ansett oss böra i förslaget inrymma arbetstidslagens bestämmelser. I likhet med socialstyrelsens förslag avser alltså det nu framlagda följande nyheter:

utsträckt tillämpning av lagen i avseende å jordbruket;
vissa kompletteringar av bestämmelserna angående yrkesfara;
förbud mot försäljning eller upplåtande av maskin eller redskap, vars användande är förbjudet;
befogenhet för Kungl. Maj:t att i trängande fall utsträcka lagens tillämpning;
allmänna bestämmelser rörande raster, natt- och söndagsarbete samt semester;

höjning av vissa åldersgränser för minderåriga;
ändrade bestämmelser rörande minderårigas nattarbete;

ändringar i avseende å sättet för bestämmande av inspektionsarbetets fördelning;

utveckling av anordningen med arbetareombud; samt

överflyttning på yrkesinspektionens chefsmyndighet av de länsstyrelserna hittills tillkommande befogenheterna med hänsyn till lagens genomförande tvångsvis.

Vårt förslag skiljer sig i jämförelse med den kungl. propositionen huvudsakligen däri,

att det innehåller bestämmelser om utsträckt tillämpning av lagen med avseende å jordbruket,

att semestertidens längd ökats i enlighet med socialstyrelsens förslag från minst 4 dagar till minst en vecka med i skäligen mån bibehållen avlöning,

att sådana åtgärder vidtagas, att det blir möjligt för vårt land att ratificera konventionerna angående barns nattarbete och angående kvinnors nattarbete, samt

att ifråga om arbetareombuden föreskrift skall lämnas, att arbetsgivare och arbetsledare böra i frågor rörande arbetets säkerhet och sundhet söka samråd med dessa ombud.

Beträffande yrkandet angående lagens utsträckta tillämpning i avseende å jordbruket tillåta vi oss hänvisa till den av socialstyrelsen anförda motiveringen, återgiven å sid. 30—31 i den kungl. propositionen. I likhet med socialstyrelsen hålla vi före, att en sådan reform är av behovet påkallad och att den i praktiken icke kan komma att vålla jordbruket några ekonomiska eller andra svårigheter att tala om. Vi erinra om att redan enligt nu gällande lag är jordbruket underkastat denna lagstiftning i den mån maskinella anordningar eller ångpannor förekomma. Departementschefens betänkligheter gentemot ett generellt tillämpande av lagen för jordbrukets vidkommande torde härleda sig mera ur en i och för sig förklarlig ängslan att icke under nu rådande för jordbrukets ekonomi bekymmersamma förhållanden irritera jordbrukets arbetsgivare än ur en på fakta grundad övertygelse, att lagen skulle komma att vålla jordbruket några svårigheter av ekonomisk art. Behovet av skydd åt de i jordbruket anställda arbetarna med hänsyn till den olycksfallsrisk, som faktiskt förefinnes, torde i varje fall icke kunna bestridas, och det måste väl därför anses vara ur såväl humanitär som människoekonomisk synpunkt önskvärt, att ifrågavarande risk så långt möjligt förebygges och begränsas. Det bör måhända även erinras därom, att lagen angående skydd mot olycksfall i arbete utsträckts till att omfatta jordbruket, och konsekvensen härav synes bjuda, att även arbetarskyddslagen får en sådan omfattning.

I socialstyrelsens förslag har beträffande jordbruket eller till detsamma hörande binäring, vilken icke bedrives som självständigt företag, gjorts undantag beträffande vissa i 5 § intagna bestämmelser samt de särskilda bestämmelserna rörande minderårigas och kvinnors användande till arbete. Den rätt till semester, som enligt nämnda § mom. m) skulle tillkomma arbetare, som utan avsevärt uppehåll användes till arbete året runt och varit anställd hos arbetsgivaren eller företaget någon längre tid, skulle alltså enligt socialstyrelsens för-

slag icke gälla i jordbruket anställda arbetare. Vi kunna icke finna, att skäl föreligga, som sakligt motivera ett sådant undantag, och vi ha därför i det av oss nu framlagda förslaget gjort en avvikelse från socialstyrelsens förslag, i så måtto att rätt till semester även skall gälla jordbrukets arbetare. Däremot ha vi accepterat övriga av socialstyrelsen förordade undantag för jordbrukets vidkommande.

Vad angår bestämmelserna till förekommande av olycksfall och ohälsa i arbetet (3 §) ha vi accepterat den av socialstyrelsen föreslagna formuleringen, som innebär att arbetsgivare skola vara pliktiga iakttaga allt som med hänsyn till arbetets natur *och de förhållanden, varunder det bedrives*, skäligen kan anses av nöden för att skydda hos honom sysselsatta arbetare mot olycksfall och ohälsa i arbetet. Härvidlag företer alltså vårt förslag en olikhet mot nu gällande stadgande, vilket enligt den kungl. propositionen skulle förbli oförändrat. Av nu gällande stadgandes ordalydelse att döma ser det ut, som om enbart hänsynen till arbetets natur skulle vara avgörande för vad som skäligen kan anses av nöden i skyddshänseende och sålunda borde iakttagas med avseende på arbetslokaler, maskiner, redskap eller eljest. Uppenbart torde emellertid vara, såsom socialstyrelsen framhållit, att man vid förverkligandet av arbetarskyddets idé har att beakta såväl arbetets natur som de förhållanden, varunder arbetet bedrives. Bristen på en uttrycklig bestämmelse i nu berörda avseende har också i vissa fall medfört svårigheter vid lagens tillämpning.

Ifråga om 4 och 5 §§ ha vi upptagit av socialstyrelsen påyrkade nya bestämmelser, vilka icke vunnit beaktande i den kungl. propositionen. Dessa återfinnas i mom. c, e, g, i och o i 4 § och mom. a, b, d och g i 5 §.

Beträffande det i 5 § mom. m) inrymda stadgandet rörande semester vilja vi framhålla, att det, enligt vår mening, framförallt äger värde ur *principiell* synpunkt och att den däri angivna tiden i fråga om semesterledighetens längd är att betrakta som ett *minimum*, vilket naturligtvis särskilt för fabriksarbetarnas vidkommande bör kunna överskridas i den mån förhållandena det medgiva.

Med hänsyn till att arbetet inom vissa industrier och arbetsföretag är förenat med stor fara för arbetarnas hälsa borde måhända i denna lag även lämnas särskild föreskrift om obligatorisk periodvis förnyad läkareundersökning. Emellertid torde det lämpligen böra överlätas åt Kungl. Maj:t att utfärda föreskrift därom. Vi gå också ut ifrån, att detta skall kunna ske med stöd av stadgandet i 7 § 1 mom., och ha därför icke funnit anledning att i vårt förslag upptaga särskilt stadgande i detta hänseende.

I vårt förslag upptagna särskilda bestämmelser rörande minderårigas användande till arbete äro desamma som återfinnas i den kungl. propositionen utom beträffande 14 § mom. 3 sista stycket, vilket av oss utelämnats. Socialstyrelsen har beträffande ifrågavarande stadganden föreslagit följande undantagsbestämmelse: »Utan hinder av vad sålunda stadgas må dock yrkesinspektionens chefsmyndighet medgiva, att minderårig av mankön, vilken fyllt sexton år, må, i den mån så kan anses påkallat, deltaga i arbete, som på grund av sin natur, arbetsbrådska eller annan tvingande omständighet, måste drivas med

skiftsindelning.» Denna undantagsbestämmelse står i strid mot Washingtonkonventionen 1919 angående barns nattarbete. Med hänsyn därtill och då vi anse det vara angeläget, att den svenska lagstiftningen på detta område anpassas till nämnda konvention, ha vi icke medtagit denna bestämmelse i vårt förslag.

Även ifråga om de särskilda bestämmelserna rörande kvinnors användande till arbete ha vi sett oss nödsakade att föreslå viss avvikelse från socialstyrelsens och Kungl. Maj:ts förslag. Avvikelsen gäller 19 § första stycket. Enligt den kungl. propositionen skulle undantag beträffande bestämmelsen om nattvila alltjämt göras ifråga om kvinnor, som användas till industriellt arbete, vilket icke bedrivs i sådan omfattning, att på arbetsstället i regel användas minst 10 arbetare. Detta undantag är icke överensstämmande med Washingtonkonventionen 1919 angående kvinnors nattarbete. Vi föreslå därför, att skyldigheten att bereda en oavbruten ledighet från arbetet under minst 11 timmar varje dygn för nattvila skall gälla oavsett företagets storlek. Däremot ha vi icke ansett oss nu kunna påyrka sådan ändring i Kungl. Maj:ts förslag angående barnsängsledighet, att lagen skulle bli anpassad efter den år 1919 upprättade konventionen angående kvinnors användande till arbete viss tid före och efter barnsbörd. Då vi emellertid anse, att även denna konvention snarast möjligt bör ratificeras av Sverige, hemställa vi om skrivelse till Kungl. Maj:t med anhållan om åtgärder i detta syfte.

Enligt 31 § i Kungl. Maj:ts förslag böra arbetarna å respektive arbetsställen inom sig utse ett eller flera ombud med uppgift att företräda dem i frågor rörande arbetets säkerhet och sundhet. Dessa ombud skola äga rätt att påtala missförhållanden i arbetareskyddshänseende hos vederbörande arbetsledare eller arbetsgivare eller, i det fall rättelse på sådant sätt icke kan vinnas, påkalla yrkesinspektörens ingripande. Ävenledes skall inspektionsförrättaren i regel träda i förbindelse med arbetareombuden vid inspektions förrättande.

Denna arbetareombudsinstitution måste tillskrivas mycket stor betydelse, men enligt vår mening äro de i den kungl. propositionen föreslagna bestämmelserna icke tillfyllest. Socialstyrelsen har i sitt förslag upptagit ett stadgande angående arbetsgivares och arbetsledares skyldighet att i frågor rörande arbetets säkerhet och sundhet söka samråd med arbetarnas ombud. Vi ha till vår stora förvåning funnit, att en sådan i och för sig naturlig ordning icke accepterats i den kungl. propositionen, och ha därför i vårt förslag upptagit ifrågasvarande stadgande. Vi ha funnit så mycket större anledning därtill, som man numera allmänt erkänt behovet av samarbete mellan arbetsgivare och arbetsledare å ena sidan och arbetare och anställda å andra sidan. Härvidlag tillåta vi oss särskilt erinra om de uttalanden, som gjorts av den år 1928 på Kungl. Maj:ts initiativ tillsatta arbetsfredsdelegationen i dess den 27 september 1929 avgivna rapport. Arbetsfredsdelegationen erinrar om, att arbetarna jämlikt 31 § i lagen om arbetareskydd äga att bland sig utse arbetareombud med uppgift att till vederbörande yrkesinspektör framföra arbetarnas önskemål beträffande arbetets säkerhet och sundhet, men nödgas konstatera, att arbetareombuden merendels träda i funktion endast vid yrkesinspektörens besök på arbetsstället.

»Emellertid borde» — yttrar arbetsfredsdelegationen — »rådpläning mellan arbetsledningen och arbetareombuden kunna ske oberoende av den officiella inspektionen. Det är därför önskvärt att samarbete härutinnan äger rum och stödjes av arbetsgivarna.»

Bakom detta uttalande stå representanter för vårt lands största arbetsgivareorganisation, Svenska arbetsgivareföreningen, samt representanter för arbetarnas fackliga landsorganisation. Man borde därför haft rätt att förvänta, att intet motstånd skulle resas från arbetsgivarnas sida mot att i arbetareskyddslagen lämnades en föreskrift av den lydelse, som socialstyrelsen föreslagit och som vi upptagit i här framlagda lagförslag. Man måste väl nämligen kunna förutsätta, att även arbetsgivareparten menat allvar med det i arbetsfredsdelegationens rapport uttalade önskemålet om samarbete i den vällovliga avsikten att bereda arbetarna största möjliga trygghet till liv och hälsa i arbetet.

Med det nu framförda tillåta vi oss hemställa

att riksdagen måtte med anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 40 för sin del

1:o antaga följande förslag till

Lag om arbetarskydd.

Bestämmelser rörande lagens tillämpningsområde.

1 §.

Denna lag äger tillämpning å varje rörelse, industriell eller icke, vari arbetare användes till arbete för arbetsgivares räkning, så ock å hus-, väg- eller vattenbyggnad, vattenavledning eller annat dylikt särskilt arbetsföretag, vari arbetare på sådant sätt användes.

Från lagens tillämpning undantagas dock

a) arbete, som utföres i arbetarens hem eller eljest under sådana förhållanden, att det ej kan anses tillkomma arbetsgivaren att vaka över arbetets anordnande,

b) arbete, som utföres av medlem av arbetsgivarens familj, samt

c) arbete, som är att hänföra till skeppstjänst, evad arbetet utföres ombord eller icke.

Å arbete inom jordbruket eller till detsamma hörande binäring, vilken icke bedrivs såsom självständigt företag, skola bestämmelserna i 5 § i)—l) samt de särskilda bestämmelserna rörande minderårigas och kvinnors användande till arbete icke äga tillämpning.

2 §.

I denna lag förstås med arbetare envar, som utför arbete för annans räkning utan att i förhållande till denne vara att anse såsom självständig företagare, och med arbetsgivare envar, för vilkens räkning arbete utföres av sådan arbetare, utan att mellan dem står någon tredje person, vilken såsom självständig företagare åtagit sig att ombesörja arbetets utförande.

Bestämmelser till förekommande av olycksfall och ohälsa i arbete.

3 §.

Arbetsgivare är pliktig iakttaga allt, som *med hänsyn till arbetets natur och de förhållanden, varunder detsamma bedrivs*, skäligen kan anses av nöden för att skydda hos honom sysselsatta arbetare mot olycksfall och ohälsa i arbetet.

Arbetarna *äro pliktiga* iakttaga tillbörlig försiktighet och jämväl i övrigt låta sig angeläget vara att, i vad på dem ankommer, medverka till förekommande av olycksfall och ohälsa i arbetet.

4 §.

Till förekommande av olycksfall i arbetet skall av arbetsgivare särskilt iakttagas:

a) Å ställen, där arbetarna äro utsatta för fara att skadas genom fall eller genom nedstörtande föremål, skola, i den mån arbetets natur sådant medgiver, nödiga skyddsinrättningar anordnas, såsom att golvöppningar, ställningar, gallerier, hissar och dylikt förses med betryggande hägnad samt att ledstänger anbringas i trappor.

b) Hissar, kranar, hängbanor och andra därmed jämförliga transportanordningar skola underkastas besiktning och provning på sätt, som kan anses betryggande; och skall å dem finnas på lämpligt ställe tydligt angiven den bärrighet i vikt, varför de vid senaste besiktning godkänts, jämte dagen för denna besiktning ävensom, då de äro avsedda för persontrafik, det antal personer, som utan fara kan på en gång begagna dem.

c) *Ställningar, stegar och dylikt skola med hänsyn till material, konstruktion och utförande erbjuda betryggande säkerhet.*

d) Kar, bassänger och andra öppna kärl, vilka med hänsyn till läge och innehåll eller djup medföra fara, skola, där så lämpligen kan ske, vara behörigen kringgårdade.

e) För arbetarnas räddande vid eldsvåda skola sådana åtgärder träffas, som med hänsyn till arbetets natur, arbetslokalens belägenhet och beskaffenhet samt arbetarnas antal kunna anses tillfyllestgörande, såsom *anordnande av verksamt brandalarm, tillfredsställande utrymningsvägar, lätt tillgängliga* och lätt öppnade utgångar och fönster, säkerhetsstegar, brandsäkra trappor och dylikt.

f) Gångar i arbetslokaler skola vara så breda och höga, att arbetarna icke utsättas för att skadas av i gång varande *maskinella anordningar*. Golv i arbetslokal skall, särskilt i närheten av farliga maskiner och å andra farliga platser, hållas i sådant skick, att arbetarna ej utsättas för att snava eller halka.

g) *Motorer, maskiner, transmissioner och andra mekaniska hjälpmedel, vilkas rörliga delar medföra fara för arbetarna*, skola kringgårdas eller eljest så anordnas, att den med dem förbundna faran såvitt möjligt undanröjes.

h) Elektriska *maskiner*, apparater och ledningar skola vara så anordnade, att arbetarna icke utsättas för fara att skadas genom elektrisk ström.

i) Innan transmission sättes i gång, skall detta på förut bekantgjort sätt tillkännagivas i varje arbetslokal, dit drivkraft förmedelst transmissionen överföres. *Är transmission, som kan medföra fara, ej på betryggande sätt inskyddad, skola tillfredsställande anordningar finnas vidtagna inom arbetslokalen till skyndsamt stannande av densamma.*

k) Arbetsmaskin, som medför fara för arbetarna, skall såvitt möjligt vara försedd med inrättning ej mindre för dess hastiga stannande än även till förhindrande av oavsiktlig igångsättning.

Svänghjul, remskivor och andra roterande maskindelar må icke givas annan belastning eller större hastighet, än att de därvid erbjuda tillfredsställande säkerhet.

l) För till- och frångående av transmissionsrem eller -lina skall, där sådan åtgärd är förenad med fara, finnas ändamålsenlig anordning.

m) Därest maskin eller transmission måste rengöras eller smörjas, medan den är i gång, skola, där så är möjligt, åtgärder vara vidtagna till förekommande av olycksfall.

n) Sådan ångpanna, kokare eller annat kärl under tryck, som genom explosion kan förorsaka olycksfall, skall med hänsyn till material, konstruktion och utrustning erbjuda betryggande säkerhet och för den skall underkastas besiktning och provning på sätt, som för utrönande av dess säkerhet i berörda avseenden kan anses tillfyllestgörande.

o) *Vid arbete, däri arbetarna äro utsatta för fara att skadas genom explosiva, eldfarliga, giftiga eller frätande ämnen, skola sådana åtgärder vara vidtagna, att denna fara i möjligaste mån undanröjes.*

p) Tillfredsställande belysning skall finnas anordnad.

q) Vid förflyttning av tunga föremål skall tillses, att arbetet ordnas och ledes på betryggande sätt samt att för arbetet använda redskap erbjuda tillräcklig säkerhet.

r) Till arbete, där bristande kunskap eller färdighet måste anses medföra fara för olycksfall, må arbetare, som saknar nödig kompetens, icke användas, med mindre honom lämnas erforderlig undervisning och ledning.

5 §.

Till förekommande av ohälsa i följd av arbetet skall av arbetsgivare särskilt iakttagas:

a) *I slutna arbetslokaler må icke sysselsättas flera personer, än att på envar av dem kommer tillräckligt luftutrymme, i regel ej understigande tio kubikmeter. Sådan lokal skall vara försedd med erforderlig, lämpligt anordnad luftväxling.*

Vid arbete under jord skall, där luften är utsatt för att förskämmas, erforderlig luftväxling finnas anordnad.

b) Arbetet skall äga rum vid tillräcklig och tjänlig belysning samt så lämplig värme- och fuktighetsgrad, som arbetets natur och platsen för detsamma skäligen medgiva.

c) Verksamma anordningar skola, i den mån arbetets natur det medgiver, vidtagas för att hindra damm, gaser, rök eller ångor att i arbetslokal spridas i en för arbetarnas hälsa skadlig mängd.

d) *Förbränningsmotor*, gasgenerator eller till sådan hörande reningsapparat må icke uppställas i arbetslokal, med mindre lokalen är så stor och luftig eller motorn, generatoren eller reningsapparaten så väl inbyggd, att besvärande ansamling av gas ej genom dess användande kan uppkomma i lokalen.

e) Tiden för arbetares användande till särskilt hälsofarlig sysselsättning skall tillbörligen inskränkas.

f) Renlighet skall iakttagas med hänsyn såväl till arbetslokaler som till maskiner och redskap. Dammspridande sopning skall såvitt möjligt undvikas i arbetslokal, där arbetet pågår. I arbetslokal bör finnas nödigt antal spottkärl av lämplig beskaffenhet.

g) Sysselsättes å ett och samma ställe samtidigt och på mer stadigvarande sätt ett större antal arbetare, skola dessa på sätt, som kan anses tillfredsställande med hänsyn till antal, fördelning på kön och arbetets natur, å eller invid arbetsstället äga tillgång till tvätt- och dricksvatten samt avträden ävensom lämplig plats för ombyte, förvaring och, där så erfordras, torkning av kläder; därjämte bör åt dem av arbetarna, som icke äro bosatta i närheten av *arbetsstället*, *därstädes* beredas tillgång till lämplig plats för intagande av måltider samt lägenhet att värma medförd mat.

h) Till lämnande av den första hjälpen vid olycks- eller sjukdomsfall skola finnas vidtagna sådana anordningar, som kunna anses erforderliga med hänsyn till arbetets natur och de förhållanden, varunder detsamma bedrives.

i) Arbetet bör, där dess natur det medgiver, avbrytas genom en eller flera lämpligt förlagda raster av tillräcklig varaktighet.

k) Åt arbetarna bör, där ej arbetets natur, allmänhetens behov eller annan omständighet skäligen kan anses kräva avvikelse, beredas erforderlig ledighet för nattvila.

l) För varje period av sju dagar skola arbetarna åtnjuta sammanhängande ledighet av minst tjugufyra timmars varaktighet. Sådan veckovila bör såvitt möjligt förläggas till söndag och till samma tider för alla vid ett arbetsställe anställda.

Från vad sålunda stadgats må yrkesinspektionens chefsmyndighet, efter hörande av vederbörande organisationer av arbetsgivare och arbetare, medgiva undantag för visst slag av sysselsättning eller visst arbetsställe.

Därest inskränkning göres i den i första stycket avsedda veckovilan, bör motsvarande frihet från arbete såvitt möjligt beredas.

m) Åt arbetare, som utan avsevärt uppehåll användes till arbete året runt och varit anställd hos arbetsgivaren eller företaget någon längre tid, bör, i allmänhet under den varmare årstiden, beredas ledighet (semester) under minst en vecka med i skäligen mån bibehållen avlöning.

6 §.

Där så finnes nödigt, skola i arbetslokal eller å annan lämplig plats anslås föreskrifter om vad arbetarna böra iakttaga för att undvika olycksfall och ohälsa i arbetet. Vederbörande yrkesinspektör är pliktig att på framställning av arbetsgivare granska förslag till dylika föreskrifter.

7 §.

1 mom. Finnes för tillämpning av 3 § i avseende å visst slag av sysselsättning eller användande av visst slag av maskin, redskap eller arbetslokal behov av närmare föreskrifter, utöver vad i 4—6 §§ stadgas, må Konungen utfärda sådana föreskrifter.

2 mom. Innefattar föreskrift, som utfärdats med stöd av 1 mom., förbud mot användande av visst slag av maskin eller redskap eller del därav eller mot dess användande med eller utan viss anordning, äger Konungen jämväl föreskriva, att föremål, vars användande sålunda är förbjudet, icke må till annan överlåtas eller upplåtas till begagnande, med mindre det kan antagas för visst, antingen att sådan åtgärd skall vidtagas med föremålet, att det därefter ej vidare är inbegripet under förbudet, eller att föremålet uteslutande skall komma till användning, som ej med förbudet avses.

3 mom. Bedrives i visst fall arbete, som icke enligt 1 § är underkastat denna lag och ej heller är att hänföra till skeppstjänst, under sådana förhållanden, att därmed sysselsatta personer uppenbarligen utsättas för allvarlig fara till liv eller hälsa, må Konungen förordna, att lagen, i vad den åsyftar att förekomma olycksfall och ohälsa, skall i nödig omfattning tillämpas å arbetet, ävensom meddela de föreskrifter, som kunna erfordras, då i sådant fall arbetare icke användes till arbete för arbetsgivares räkning.

Särskilda bestämmelser rörande minderårigas användande till arbete.

8 §.

Med minderårig förstås i denna lag den, som är under aderton år, och med arbetstid den tid, varunder arbetet pågår, raster icke inbegripna.

9 §.

Minderårig må icke användas till arbete, förrän den minderårige fyllt tretton år och, där fråga ej är om arbete allenast under ferietid, inhämtat den för folkskolan bestämda lärokursen eller däremot svarande kunskaper och färdigheter eller ock erhållit behörigt tillstånd att lämna folkskolan.

Ej heller må minderårig användas till arbete, utan att till arbetsgivaren avlämnats intygsbok för den minderårige, utfärdad på sätt i 34 § föreskrives och innehållande:

a) uppgift om den minderåriges fullständiga namn, födelseår och födelsedag, samt, där fråga ej är om arbete allenast under ferietid,

b) intyg, att den minderårige inhämtat den lärokurs eller de kunskaper och färdigheter, som i första stycket sagts, eller erhållit där angivet tillstånd, och

c) anteckning, huruvida den minderårige genomgått fortsättnings-, ersättnings- eller lärlingsskola, då skolplikt beträffande lärlingsskola åligger den minderårige, eller är i behörig ordning befriad från skyldighet att deltaga i undervisning, som här nämnts.

10 §.

Till bergverks-, bruks-, fabriks-, hantverks- eller annat industriellt arbete eller byggnadsarbete, ändå att det ej är att hänföra till industriellt arbete, eller arbete med transport av personer eller gods må icke användas minderårig under fjorton år. Vad sålunda stadgats skall dock ej gälla distribution av varor eller uträttande av bud eller ärenden.

11 §.

Bedrives arbete, som med förbudet i 10 § avses, i sådan omfattning, att å arbetsstället i regel användas minst tio arbetare, må minderårig icke användas till arbetet, utan så är att den minderåriges intygssbok, utöver vad i 9 § föreskrives, innehåller läkarintyg, utvisande att den minderårige icke företer sjuklighet, svaghet eller bristande kroppsutveckling eller, där så skulle vara förhållandet, att den minderårige icke kan anses komma att lida men av den sysselsättning, varom fråga är. Sådant läkarintyg må vid intygssbokens avlämnande till arbetsgivaren ej vara äldre än ett år och kan utgöras av anteckning, som vid besiktning enligt 35 § införts i boken av besiktningsläkaren.

12 §.

Minderårig under sexton år må icke användas till arbete under jord i stenbrott eller gruva.

13 §.

Arbetsgivare må icke använda minderårig till arbete på sådant sätt, att den minderåriges användande kan anses medföra fara för olycksfall eller för överansträngning eller annan menlig inverkan på den minderåriges hälsa eller kroppsutveckling eller för den minderårige innebära våda i sedligt avseende.

Minderårig skall lämnas erforderlig ledighet för deltagande i kurs för religions- eller sådan yrkes- eller fortsatt skolundervisning, för vilken kostnaden helt eller delvis bestrides av staten eller med kommunala medel.

14 §.

1. mom. Angående minderårigs arbetstid i arbete, varå lagen den 16 maj 1930 (nr 138) angående arbetstidens begränsning äger tillämpning, gäller vad där är stadgat. Dock må minderårig med det undantag, som angives härnedan i andra stycket, icke i något fall användas till dylikt arbete mer än nio timmar av dygnet eller femtiofyra timmar i veckan. Ej heller må, med enahanda undantag, minderårigs arbetstid i annat arbete överstiga nämnda antal timmar.

Har natur- eller olyckshändelse eller annan omständighet, som ej kunnat förutses, vållat avbrott i ett företags drift eller ock medfört överhängande fara

för sådant avbrott eller för skada å liv, hälsa eller egendom, må minderårig användas till arbete i den mån så är nödigt, ända att hans arbetstid kommer att överstiga nio timmar av dygnet eller femtiofyra timmar i veckan. Om arbete utöver nämnda antal timmar samt dess anledning, omfattning och varaktighet åligger det arbetsgivaren att senast inom två dygn från dess början göra anmälan till yrkesinspektionens chefsmyndighet. Arbetet må icke fortsättas utöver sist angivna tid utan att tillstånd därtill sökts hos nämnda myndighet. Över sådan ansökan skall beslut meddelas ofördröjligen. Anmälan eller ansökan må anses gjord, när den i betalt brev avlämnats till allmänna posten.

Deltager den minderårige med arbetsgivarens vetskap i kurs för sådan undervisning, som i 13 § omförmåles, vare arbetsgivaren skyldig så begränsa den minderåriges arbetstid, att sammanlagda undervisnings- och arbetstiden ej kommer att överskrida *de i första stycket angivna begränsningar*.

2 mom. Den minderåriges arbete skall avbrytas genom lämpliga och, där arbetets natur det medger, regelbundet återkommande raster. *Erbjuder arbetslokalen icke en från hälsosynpunkt tillfredsställande uppehållsplats, må den minderårige ej tillåtas under rasterna vistas i lokalen, och åligger det i sådant fall arbetsgivaren att anvisa lämpligt annat rum, varest den minderårige kan vistas under rasterna och intaga sina måltider.*

3 mom. Den minderårige skall för nattvila beredas oavbruten ledighet från arbetet under minst elva timmar varje dygn, och skall i denna ledighet ingå tiden mellan klockan 10 e. m. och klockan 5 f. m.

15 §.

Finnes minderårigs användande i visst slag av sysselsättning medföra synnerlig fara i något avseende, varom i 13 § första stycket förmåles, må Konungen föreskriva vissa villkor för minderårigs användande i sådan sysselsättning eller förordna, att minderårig ej må användas däri.

Särskilda bestämmelser rörande kvinnors användande till arbete.

16 §.

Kvinna må icke användas till arbete under jord i stenbrott eller gruva.

17 §.

Kvinna, som fött barn, må icke användas till arbete, som med *förbudet i 10 § avses*, under de sex första veckorna efter barnsörden, därest icke med läkarintyg styrkes, att hon utan men för sig eller barnet tidigare kan börja arbetet.

Företer kvinna, som användes i arbete av nämnda slag, intyg av läkare eller barnmorska, att hon sannolikt kan vänta sin nedkomst inom två veckor, må ledighet från arbetet ej förvägras henne. *Lag samma vare, där hon på sådant sätt visar, ej mindre att hon sannolikt kan vänta sin nedkomst inom sex veckor än även att hon med hänsyn därtill har behov av ledighet.*

18 §.

Kvinna, som ammar sitt barn, må ej förvägras erforderlig ledighet härför.

19 §.

Kvinna, som användes till industriellt arbete, skall för nattvila beredas oavbruten ledighet från arbetet under minst elva timmar varje dygn. I denna ledighet skall ingå tiden mellan klockan 10 e. m. och klockan 5 f. m.

Föreliggande sådana omständigheter, som i 14 § 1 mom. andra stycket nämnts, må kvinna utan hinder av vad i första stycket härovan stadgats användas till arbete i den mån så är nödigt. Om arbete utöver den i samma stycke föreskrivna begränsningen samt dess anledning, omfattning och varaktighet åligger det arbetsgivaren att senast inom två dygn från dess början göra anmälan till yrkesinspektionens chefsmyndighet. Arbetet må icke fortsättas utöver sist angivna tid utan att tillstånd därtill sökts hos nämnda myndighet. Över sådan ansökan skall beslut meddelas ofördröjligen. Anmälan eller ansökan må anses gjord, när den i betalt brev avlämnats till allmänna posten.

20 §.

Å arbetsställe, där på grund av verksamhetens natur under vissa tider av året förekommer hopat arbete (säsongarbete), ävensom undantagsvis å andra arbetsställen, då arbetet därstädes i följd av särskilda omständigheter måste forceras, må den i 19 § första stycket föreskrivna oavbrutna ledigheten kunna under en tid av sammanlagt högst sextio dagar av året inskränkas till tio timmar av dygnet.

Arbetsgivaren skall, innan sådan inskränkning vidtages, med angivande av anledningen därtill hos vederbörande yrkesinspektör göra anmälan om de dagar, varunder inskränningen är avsedd att vidtagas.

21 §.

Beträffande sådana verksamhetsgrenar, som avse förarbetande av varor, vilka äro underkastade hastig försämring, må undantag från bestämmelserna i 19 § första stycket kunna meddelas av yrkesinspektionens chefsmyndighet.

22 §.

Finnes kvinnas användande i visst slag av sysselsättning medföra synnerlig fara för olycksfall eller vara för kvinna synnerligen ansträngande eller hälsofarligt, må Konungen föreskriva vissa villkor för kvinnas användande i sådan sysselsättning eller förordna, att kvinna ej må användas däri.

Om tillsyn å lagens efterlevnad m. m.

23 §.

Tillsyn å efterlevnaden av denna lag och med stöd av densamma meddelade föreskrifter utövas, under överinseende och ledning av yrkesinspektionens chefs-

myndighet, av yrkesinspektionens befattningshavare, vilka för tillsynstjänsten i allmänhet utgöras av yrkesinspektörer, yrkesinspektörsassistenter, yrkesunderinspektörer och kommunala tillsynsorgan. För tillsyn å arbete, vartill användas kvinnor, skall finnas minst en yrkesinspektris jämte erforderligt antal yrkesinspektrisassistenter. Konungen må därjämte förordna, att tillsynen å vissa slag av verksamhet skall, med fritagande helt eller delvis av övriga tillsynsorgan, utövas av specialinspektörer.

För tillsynstjänsten i allmänhet indelas riket i yrkesinspektionsdistrikt. I varje sådant distrikt skola finnas, förutom kommunala tillsynsorgan, en yrkesinspektör samt minst en yrkesinspektörsassistent och en yrkesunderinspektör.

Yrkesinspektörerna, som, envar beträffande sitt distrikt, äro ansvariga för tillsynstjänstens i allmänhet tillbörliga fullgörande, äga att leda yrkesinspektörsassistenternas och yrkesunderinspektörernas samt öva inseende över de kommunala tillsynsorganens verksamhet.

Yrkesinspektris skall, i vad hennes tillsyn angår, äga enahanda befogenhet som yrkesinspektör.

Närmare bestämmelser rörande tillsynens organisation och fördelning på olika tillsynsorgan meddelas av Konungen.

24 §.

De i 23 § omnämnda kommunala tillsynsorganen utgöras av hälsovårdsnämnderna; varande dock nämnd berättigad utöva den nämnden åliggande tillsyn genom en eller flera lämpliga, av nämnden utsedda särskilda personer, män eller kvinnor. Har nämnd för tillsynens utövande utsett särskild person, åligger det nämnden att ofördröjligen därom lämna vederbörande yrkesinspektör underrättelse med angivande av den utsedda personens namn, yrke och postadress.

Skulle hälsovårdsnämnd brista i fullgörandet av vad som åligger nämnden beträffande här ifrågavarande tillsyn och kommer sådant förhållande, genom anmälan från yrkesinspektör eller på annat sätt, till Konungens befallningshavandes kännedom, skall Konungens befallningshavande tillhålla nämnden att vidtaga de åtgärder, som kunna erfordras för åvägabringande av rättelse, och äger Konungens befallningshavande i fall av behov för nämnda ändamål förelägga lämpliga viten. Underlåter nämnden att ställa sig Konungens befallningshavandes anmaning till efterrättelse, må Konungens befallningshavande, där så finnes nödigt, i större eller mindre omfattning överflytta tillsynens utövande å person, som av Konungens befallningshavande för ändamålet förordnas. För sådan person, vilken är att anse som kommunalt tillsynsorgan enligt denna lag, äger Konungens befallningshavande i fall av behov att bestämma gottgörelse att utgå av kommunens medel.

25 §.

Tillsyn skall i främsta rummet ägnas sådan verksamhet, vari arbetet måste anses medföra fara för olycksfall, ohälsa eller annat missförhållande, som

denna lag avser att förekomma. Kan i avseende å viss verksamhet dylik fara i regel anses utesluten, är vederbörande tillsynsorgan ej förpliktat företaga inspektion å arbetsställe, där sådan verksamhet utövas, med mindre anmälan eller annan särskild omständighet giver skälig anledning misstänka, att bestämmelse i denna lag eller föreskrift, meddelad med stöd av lagen, därstädes icke tillbörligen iakttages.

Vid utövande av tillsyn böra tillsynsorganen gå arbetsgivarna tillhanda med upplysningar, råd och anvisningar. De böra därvid städse akta på, huru i varje särskilt fall ändamålet med denna lag må vinnas med minsta möjliga olägenhet och kostnad för arbetsgivaren.

Närmare föreskrifter *angående sättet för tillsynens* utövande meddelas av Konungen.

26 §.

Vill arbetsgivare underställa vederbörande *yrkesinspektör förslag* till ny-, om- eller tillbyggnad av arbetslokal eller till ny eller ändrad anordning för arbetets bedrivande, har han att till *yrkesinspektören insända* dylikt förslag, åtföljt av sådana ritningar och uppgifter, som må erfordras för förslagets granskning; och åligger det yrkesinspektören, som ej må för sådan granskning uppbära någon gottgörelse, att snarast möjligt efter mottagandet av erforderliga handlingar återsända förslaget med det yttrande, vartill granskningen med hänsyn till denna lag och med stöd av densamma meddelade föreskrifter kunnat giva anledning.

27 §.

Det åligger skolråd och skolstyrelser samt i statens eller kommuns tjänst anställda läkare, som få kännedom om förhållande, som strider mot denna lag eller mot föreskrift, meddelad med stöd av lagen, att göra anmälan om förhållandet hos vederbörande tillsynsorgan; och vare dessutom polismyndighet samt nyss berörda myndigheter och tjänsteinnehavare pliktiga att lämna tillsynsorganen de upplysningar och det biträde, som av deras tjänsteåligganden enligt denna lag kunna påkallas.

28 §.

Yrkesinspektör, yrkesinspektörsassistent eller yrkesunderinspektör må ej för egen eller annans räkning driva eller hava del eller anställning i företag, som är beläget inom det distrikt, vari han är anställd, eller för sådant företag åtaga sig uppdrag mot ersättning. Yrkesinspektör eller yrkesinspektörsassistent må ej heller på något av nyss angivna sätt taga befattning med företag, vari bedrivs sådant arbete, som angives i 11 §, ändå att företaget icke är underkastat hans tillsyn. Från nu stadgade förbud må dock yrkesinspektionens chefsmyndighet för särskilt fall kunna meddela eftergift, där så prövas kunna ske utan men för tjänsten.

Vad härovan stadgas rörande yrkesinspektör skall äga motsvarande tillämpning i avseende å yrkesinspektris och vad stadgas rörande yrkesinspektörsassistent i avseende å yrkesinspektrisassistent.

29 §.

De, som hava att taga befattning med tillsyn å efterlevnaden av denna lag, skola, när helst de så påfordra, efter det vederbörande arbetsgivare eller hans ställföreträdare å arbetsstället underrättats om deras närvaro, äga tillträde till de arbetsställen, vilka deras tjänsteåligganden avse, ävensom rätt att där företaga undersökningar, vartill dessa tjänsteåligganden kunna giva anledning; varande arbetsgivaren eller hans ställföreträdare å arbetsstället pliktig att därvid tillhandagå med erforderliga upplysningar samt att hålla de i denna lag föreskrivna böcker och *förteckningar tillgängliga*.

För bevarande av yrkeshemlighet må dock från inspektion undantagas viss del av arbetsställe. Skulle av arbetsgivaren eller hans ställföreträdare å arbetsstället i sådant avseende gjord framställning av inspektionsförrättare ej godkännas, varde frågans prövning av denne hänskjuten till yrkesinspektionens chefsmyndighet.

30 §.

Vid arbetsställe, varest på stadigvarande sätt bedrives sådant arbete, som i 11 § angives, *eller beträffande vilket yrkesinspektionens chefsmyndighet finner skäl så föreskriva*, skall finnas en för ändamålet lämplig bok, i vilken vederbörande inspektionsförrättare vid besök å arbetsstället har att anteckna de anvisningar och råd, vartill förhållandena å arbetsstället kunnat giva anledning och vilka han anser böra avfattas skriftligen, eller ock sin avsikt att framdeles meddela sådana. Alla tjänstemeddelanden, som röra tillämpningen i avseende å arbetsstället av denna lag eller med stöd av lagen meddelade föreskrifter och som icke blivit införda i berörda anteckningsbok, skola biläggas densamma.

Anteckningsbok och meddelanden, varom här ovan sägs, skola förvaras å arbetsstället under minst fem år, räknat beträffande anteckningsbok från den tid, då sista anteckningen däri gjordes, och beträffande meddelande från detsammas datum. Överlåtes verksamheten å arbetsstället, skall överlåtaren till den nya innehavaren överlämna å arbetsstället förvarade anteckningsböcker och meddelanden.

31 §.

Å varje arbetsställe, där sådant arbete, som i 11 § angives, bedrives på stadigvarande sätt, böra arbetarna inom sig utse ett eller, där verksamhetens omfattning eller uppdelning kan anses påkalla det, flera ombud att företräda dem i frågor rörande arbetets säkerhet eller sundhet. Önska arbetarna å annat arbetsställe utse ombud, varom nu är sagt, vare de därtill berättigade. Om valet böra de valda ombuden underrätta såväl arbetsgivaren som yrkesinspektören.

Arbetsgivare och arbetsledare böra i frågor rörande arbetets säkerhet eller sundhet söka samråd med arbetarnas ombud.

Det åligger arbetarnas ombud, som böra göra sig noga underrättade om arbetets säkerhet och sundhet å arbetsstället, att, när de genom klagomål eller på annat sätt erhålla kännedom om missförhållande i dylikt avseende, söka

få detsamma avhjulpt genom hänvändelse till vederbörande arbetsledare eller arbetsgivaren eller, där rättelse på sådant sätt ej vinnes, till yrkesinspektören. Har arbetsledare eller arbetsgivare från sådant ombud mottagit hänvändelse rörande arbetets säkerhet eller sundhet, åligger det honom att inom skälig tid giva ombudet besked i frågan.

Vid inspektion å arbetsställe, där ombud för arbetarna finnes, bör inspektionsförrättaren i regel träda i förbindelse med ombudet.

Vederbörande yrkesinspektör är pliktig att på begäran kostnadsfritt tillhandahålla arbetarnas ombud avskrift av anvisning, råd eller annat skriftligt meddelande, som avlåtits rörande arbetets säkerhet eller sundhet å arbetsstället.

32 §.

Det åligger arbetsgivare, vilken använder minderårig i sådant arbete, som i 11 § angives, att hava den minderåriges namn, födelseår och födelsedag införda i en särskild förteckning ävensom att vid den minderåriges avgång ur arbetet avföra den minderåriga från förteckningen. Dylik förteckning föres för kalenderår, och skall vid förnyat uppläggande av förteckningen iakttagas, att i densamma införas samtliga minderåriga, som vid årsskiftet kvarstodo i arbetet. Arbetsgivaren är pliktig förvara förteckningen å arbetsstället under ett år utöver det kalenderår förteckningen avser.

33 §.

Arbetsgivare, som använder en eller flera minderåriga i sådant arbete, som i 11 § angives, skall inom fjorton dagar, från det han började i arbetet använda dylik arbetskraft, därom hos vederbörande yrkesinspektör göra skriftlig anmälan ävensom på samma sätt, likaledes inom fjorton dagar, göra anmälan, då han icke vidare i arbetet använder någon minderårig. Äger användandet av sådan arbetskraft rum allenast under viss eller vissa tider av året och kan arbetsgivaren därom på förhand lämna tillförlitlig upplysning, må anmälan, som innehåller sådan upplysning, gälla så länge de anmälda förhållandena fortfarande äga bestånd.

34 §.

Intygsböcker, varom i 9 § förmäles och vartill formulär fastställes av yrkesinspektionens chefsmyndighet, tillhandahållas genom pastorsämbetena.

Det åligger pastor, hos vilken minderårigs fader, moder eller målsman eller minderårig, som fyllt sexton år, framställer begäran om intygsbok, att, där den minderåriges namn och ålder äro för pastor kända eller behörigen styrkas, för den minderåriga utfärda intygsbok och däruti göra anteckning om den minderåriges fullständiga namn, födelseår och födelsedag ävensom, då intygsbok begärts av den minderåriges fader, moder eller målsman, om sådan persons namn och hemvist. Har pastor sig bekant, att den minderåriga ännu icke fullgjort sin skolplikt i folkskola eller fortsättnings-, ersättnings- eller lärlingsskola, göra ock anteckning därom i intygsboken. Är för

pastor kunnigt eller styrkes för honom, att den minderårige inhämtat den för folkskolan bestämda lärokursen eller däremot svarande kunskaper och färdigheter eller erhållit behörigt tillstånd att lämna folkskolan eller ock att den minderårige genomgått fortsättnings-, ersättnings- eller lärlingsskola eller är i vederbörlig ordning befriad från skyldighet att deltaga i undervisningen i någon av de skolor, som sist nämnts, skall pastor i boken införa intyg härom. Har sådant intyg icke kunnat införas vid bokens utfärdande, skall det sedermera, då den minderårige visar sig därtill berättigad, på begäran införas av den, som utfärdat boken, eller av annan pastor eller ock av vederbörande skollärare, *skolstyrelsens ordförande* eller skolföreståndare.

Enahanda skyldighet att utfärda intygsbok, som här är stadgad för pastor, åligger i fråga om minderårig, som avgått från folkskola efter genomgången lärokurs eller efter det han erhållit behörigt tillstånd att lämna skolan, vederbörande lärare, skolstyrelsens ordförande eller skolföreståndare.

I intygsboken skall arbetsgivare, vilken använder den minderårige i sådant arbete, som i 11 § anges, anteckna företagets namn eller firma, dag då den minderårige börjar användas i arbetet, det slag av sysselsättning, vartill den minderårige användes, den tid av dygnet, varunder arbetet för den minderårige pågår, ävensom den minderåriges avgång ur arbetet eller annan förändring i nu angivna avseenden jämte dag därför.

Ej må intygsbok förses med anteckning eller märke, som kan lämna upplysning om den minderårige i annat avseende än här förut omförmäلتs. Arbetsgivare är pliktig att, så länge den minderårige kvarstår i arbetet, hava i förvar den minderåriges intygsbok.

Minderårig, som avgått ur arbetet, är berättigad att återfå sin intygsbok. Dock må åt minderårig, som ej fyllt *sexton* år, intygsbok utlämnas allenast på begäran av den minderåriges fader, moder eller målsman. Arbetsgivare, som har i förvar intygsbok för minderårig, då denne uppnår aderton år eller då boken av annan anledning blir obehövlig för den minderårige, skall överlämna densamma till vederbörande besiktningsläkare.

Har den minderårige ej fader, moder eller målsman, som tager vård om honom, må intygsbok, ändå att den minderårige ej fyllt *sexton* år, utfärdas eller utlämnas på begäran av den minderårige själv.

35 §.

En gång varje *kalenderår* skall vid arbetsställe, där minderåriga användas i sådant arbete, som i 11 § anges, företagas läkarbesiktning å de minderåriga till utrönande, huruvida sysselsättning, vartill minderårig användes, är för dennes hälsa eller kroppsutveckling menlig. *Dylig besiktning må jämväl eljest, då Konungens befallningshavande därom förordnar, företagas å viss eller vissa av de minderåriga.*

Det åligger besiktningsläkaren att vid besiktning rörande envar besiktigad minderårig i dennes intygsbok, med angivande av dagen för besiktningen, göra anteckning om den minderåriges hälsotillstånd och kroppsutveckling.

Bihang till riksdagens protokoll 1931. 3 saml. 55 häft. (Nr 205.) 591 51 2

Skulle besiktningsläkaren finna nödigt föreskriva särskilda villkor för den minderåriges fortsatta användande till viss sysselsättning eller den minderåriges skiljande därifrån, skall besiktningsläkaren därom göra anteckning såväl i den minderåriges intygsbok som i den uti 30 § omförmälda anteckningsbok med angivande, när fråga är om den minderåriges skiljande från viss sysselsättning, såvitt möjligt av det slag av sysselsättning, vartill den minderåriga må användas. Arbetsgivare må icke i strid mot sålunda meddelad föreskrift i arbete använda minderårig, intill dess annorlunda kan varda av yrkesinspektionens chefsmyndighet förordnat; ägande arbetsgivaren påkalla denna myndighets prövning av föreskriftens befogenhet. Ändras eller upphäves föreskriften, skall anteckning därom genom chefsmyndighetens försorg göras såväl i den minderåriges intygsbok som i berörda anteckningsbok.

Till förrättande av besiktning, varom härövan förmäles, förordnar Konungens befallningshavande legitimerad läkare, som icke har anställning hos arbetsgivaren; och åligger det besiktningsläkaren att i god tid före besiktningen underrätta arbetsgivaren om tiden därför. Har arbetsgivaren för arbetarna anställt särskild läkare, äger denne, om han så önskar, vid besiktningen närvara och däröver, om han är av olika mening med besiktningsläkaren, avgiva yttrande.

Användas å ett arbetsställe i regel ej mer än tio minderåriga, äger chefsmyndigheten, när skäl därtill äro, på ansökan av arbetsgivaren medgiva, att besiktning må äga rum annorstädes än vid arbetsstället.

36 §.

Vad i 29 § sägs skall gälla jämväl med hänsyn till besiktningsläkare och av sådan läkare verkställd besiktning.

Det åligger arbetsgivare eller hans ställföreträdare å arbetsstället föranstalta därom, att för besiktningen lämplig lokal finnes att tillgå vid arbetsstället ävensom, såvitt på honom ankommer, att samtliga de vid arbetsstället till arbete använda minderåriga, å vilka besiktning skall företagas, infinna sig vid förrättningen.

37 §.

Å arbetsställe, varest på stadigvarande sätt bedrivs sådant arbete, som i 11 § angives, *eller beträffande vilket yrkesinspektionens chefsmyndighet finner skäl så föreskriva*, skola på lämplig plats finnas anslagna:

a) denna lag jämte de författningar, som innefatta ändring i eller tillägg till densamma eller utfärdats med stöd av lagen och som röra arbetsställen av ifrågavarande slag,

b) uppgift å vederbörande tillsynsorgan och dess postadress samt, därest minderårig sysselsättes å arbetsstället,

c) uppgift å de tider, då för den minderåriga arbetet börjar och slutar, samt huru rasterna för den minderåriga äro anordnade.

Å varje arbetsställe, beträffande vilket icke för samtliga arbetare undantag från vad i 5 § 1) stadgas är gällande, skall på lämplig plats finnas an-

slagen uppgift angående tiden för veckovila för arbetarna, eller, där tiden icke är densamma för alla arbetare eller grupper av dem, för envar grupp eller arbetare. Innehåller arbetstidsschema, varom i lagen den 16 maj 1930 (nr 138) om arbetstidens begränsning är stadgat, uppgift i nu nämnda hänseenden, vare särskilt anslag icke av nöden.

Har yrkesinspektör tillställt arbetsgivare anslag med uppgift å det högsta antal arbetare, som må sysselsättas i viss arbetslokal, med begäran om anslagets uppsättande i arbetslokalen, skall detsamma finnas uppsatt å lämplig plats inom lokalen.

38 §.

1 mom. På framställning av yrkesinspektör eller där så eljest prövas nödigt äger yrkesinspektionens chefsmyndighet förbjuda arbetsgivare, sedan denne blivit i saken hörd, att efter utsatt skälig tid bedriva visst arbete eller använda viss arbetslokal, maskin, redskap eller annat hjälpmedel eller viss arbetsmetod utan att hava iakttagit visst av chefsmyndigheten vid förbudets meddelande angivet villkor i något avseende, varom förmäles i 4 §, 5 § a)—h) eller 6 § eller i någon av Kungl. Maj:t med stöd av 7 § 1 mom. utfärdad, ej jämlikt 52 § särskilt straffbelagd föreskrift, eller som eljest, utan att hänföra sig till 5 § i)—m), inbegripes under 3 §. Är synnerlig fara för handen, må chefsmyndigheten, utan att avbida arbetsgivarens yttrande, meddela dylikt förbud att träda i kraft omedelbart och gälla tills vidare, intill dess annorlunda förordnas, ävensom, där så finnes påkallat, låta genom polismyndighetens försorg på arbetsgivarens bekostnad vidtaga nödig anordning till säkerställande av förbudets upprätthållande.

Är fråga om åtgärd beträffande arbetslokal, som arbetsgivaren fått till sig upplåten, bör jämväl upplåtaren höras. Chefsmyndigheten äger att meddela förbud mot upplåtande av lokalen till arbetslokal eller lokal för visst arbete utan att med lokalen vidtagits viss angiven åtgärd.

2 mom. Finner yrkesinspektionens chefsmyndighet, efter framställning av yrkesinspektör eller eljest, att arbetsgivare åsidosätter något av vad i 5 § i)—m) stadgas, äger chefsmyndigheten, efter arbetsgivarens hörande och, där så finnes lämpligt, samråd med arbetsrådet, meddela honom nödiga föreskrifter till tryggande av det åsidosatta stadgandets iakttagande.

39 §.

Skulle arbetsgivare beträffande i hans arbete använd minderårig åsidosätta vad i 13 § stadgas, äger yrkesinspektionens chefsmyndighet, på framställning av yrkesinspektör eller där förhållandet eljest kommer till chefsmyndighetens kännedom, att efter arbetsgivarens hörande föreskriva vissa villkor för minderårigs användande uti ifrågavarande arbete eller förordna, att minderårig ej vidare må användas däri.

40 §.

På Konungen ankommer ej mindre att meddela närmare föreskrifter rörande läkarundersökning, som förutsättes i 11 §, och läkarbesiktning, varom stadgas

i 35 §, än även att fastställa taxa å gottgörelse såväl för sådan läkarundersökning, där den förrättas av läkare, anställd i statens eller kommunens tjänst, som för dylik läkarbesiktning; skolande i avseende å det senare slaget av förrättning gottgörelsen, i vad den avser resekostnad, bestridas av statsmedel men i övrigt av arbetsgivaren.

Det ankommer jämväl på Konungen att bestämma viss gottgörelse för utfärdande av intygsbok enligt 34 §.

41 §.

Konungen må i fall, som avses i 15 §, föreskriva, att vad i 33, 35 och 36 §§ stadgas i större eller mindre utsträckning skall äga tillämpning jämväl beträffande minderårig, som användes till annat arbete än i sistnämnda tre §§ avses.

Ansvarsbestämmelser.

42 §.

Bryter arbetsgivare mot bestämmelse i 9 § första stycket, 10, 12, 14, 16, 17 eller 19 §, 14 och 19 §§, dock icke såvitt angår arbetsgivares anmälningskyldighet, eller mot föreskrift, som meddelats med stöd av 35 §, 38 § 2 mom. eller 39 §, straffes med böter från och med tio till och med ettusen kronor. Har förseelsen bestått i eller eljest avsett minderårigs användande till arbete och skett med den minderåriges faders eller målsmans vetskap och vilja, vare jämväl fadern eller målsmannen förfallen till böter från och med fem till och med *femtio* kronor.

Den, som under tid, då han är ställd under tilltal för förseelse, varom i denna § förmåles, fortsätter samma förseelse, skall, när han varder därtill lagligen förvunnen, för varje gång stämning därför utfärdats och delgivits, fällas till de böter, som äro bestämda för sådan förseelse.

43 §.

Försummar arbetsgivare att fullgöra anmälningskyldighet, varom stadgas i 14, 19, 20 eller 33 §, eller underlåter han att ställa sig till efterrättelse vad i 9 § andra stycket eller 11, 30, 32 eller 34 §, 36 § andra stycket eller 37 § föreskrives, straffes med böter från och med fem till och med femhundra kronor.

Lag samma vare, där arbetsgivarens ställföreträdare å arbetsstället underlåter att ställa sig till efterrättelse vad i 36 § andra stycket föreskrives.

44 §.

Har arbetsgivare eller annan för arbetsgivarens räkning i anmälan enligt 14, 19, 20 eller 33 § eller i förteckning, som föreskrives i 32 §, eller i intygsbok för minderårig mot bättre vetande lämnat oriktig uppgift, straffes med böter från och med femtio till och med *ettusen* kronor.

45 §.

Underlåter arbetsgivare att ställa sig till efterrättelse förbud, som meddelats med stöd av 38 § 1 mom. första stycket, straffes med böter från och med tio till och med *ettusen* kronor eller, där omständigheterna äro synnerligen försvårande, med fängelse i högst sex månader. *Till samma straff dömes, där upplåtare överträder förbud, som meddelats med stöd av 38 § 1 mom. andra stycket.*

Den, som under tid, då han är ställd under tilltal för förseelse, varom i denna § förmäles, fortsätter samma förseelse, skall, när han varder därtill lagligen förvunnen, för varje gång stämning därför utfärdats och delgivits, fällas till det ansvar, som är bestämt för sådan förseelse.

46 §.

Har arbetare olovligen och utan giltigt skäl borttagit eller försatt ur bruk skyddsanordning, straffes med böter från och med *tio* till och med tvåhundra kronor.

47 §.

Den, som har eller haft att taga befattning med tillsyn å efterlevnaden av denna lag, vare förbjudet att röja yrkeshemlighet och må ej heller, där det ej kan anses påkallat i tjänstens intresse, yppa drifthanordning eller affärsförhållande vid arbetsställe, i avseende å vilket han har eller haft att taga sådan befattning. Gör han sig skyldig till dylik förseelse, straffes med böter från och med tjugufem till och med *ettusen* kronor. Sker det för att göra skada eller begagnar han sig av sin kännedom om yrkeshemligheten, drifthanordningen eller affärsförhållandet till egen eller annans fördel, då må till fängelse dömas. Framgår av omständigheterna, att han om yrkeshemligheten, drifthanordningen eller affärsförhållandet erhållit kännedom å tid, då han ej hade att taga befattning med tillsyn å efterlevnaden av denna lag eller att yppandet av drifthanordningen eller affärsförhållandet ej kunnat medföra skada för det företag, som bedrevs å arbetsstället, må ansvars- eller ersättningsskyldighet icke åläggas honom.

Vad nu är sagt, gälle ock om besiktningsläkare.

48 §.

Förseelse, varom i 46 § sägs, må ej åtalas, med mindre vederbörande yrkesinspektör anmält förseelsen till åtal.

Å förseelse, varom i 47 § sägs, må allmän åklagare tala allenast efter angivelse av målsäganden.

Talan på grund av 47 § skall anhängiggöras vid allmän domstol. Förseelse mot annan bestämmelse i denna lag åtalas vid polisdomstol, där särskild sådan är inrättad, men eljest hos poliskammare eller, där sådan ej finnes, vid allmän domstol.

49 §.

Böter, som ådömas enligt denna lag, tillfalla kronan.
Saknas tillgång till böternas fulla gäldande, skola de förvandlas efter allmän strafflag.

Allmänna bestämmelser.

50 §.

Vad i 17 kapitlet 11 § rättegångsbalken förordnas om dem, som rättens eller Konungens befallningshavandes bud och ärende gå, gälle ock dem, som hava att taga befattning med tillsyn å efterlevnaden av denna lag.

51 §.

Över beslut av yrkesinspektionens chefsmyndighet eller Konungens befallningshavande i fråga, som omförmäles i denna lag, må klagan föras hos Konungen i vederbörande statsdepartement inom tid, som för överklagande av förvaltande myndigheters och ämbetsverks beslut är bestämd.

52 §.

Vid meddelande av föreskrift med stöd av 7 § 1 eller 2 mom. eller 15, 22 eller 41 § må Konungen tillika utsätta straff för förseelse mot föreskriften; dock må sådant straff i intet fall sättas högre än till *ettusen* kronors böter eller fängelse i sex månader.

53 §.

Beträffande verksamhet, som bedrivs av staten eller kommun, skall, vad i denna lag är stadgat om arbetsgivare, gälla arbetsföreståndaren.

Stadgandet i andra punkten av andra stycket i 29 § samt föreskrifterna i 38 och 39 §§ skola icke äga tillämpning å verksamhet, som bedrivs av staten, utan skola i avseende å sådan verksamhet gälla följande bestämmelser:

a) Därest framställning i det avseende, varom nämnes i andra punkten av andra stycket i 29 §, icke vinner godkännande, varde frågan hänskjuten till Konungens prövning.

b) Skulle *yrkesinspektör* finna förhållande å visst arbetsställe påkalla åtgärd, som avses i 38 eller 39 §, skall *yrkesinspektören* därom göra anmälan hos den myndighet, vilken över verksamheten har överinseende, varefter denna myndighet har att, efter omständigheterna, antingen vidtaga den påkallade åtgärden eller ock underställa ärendet Konungens prövning.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1932.

Genom denna lag upphävas lagen den 29 juni 1912 (nr 206) om arbetarskydd och lagen den 20 november 1909 (nr 131) angående förbud mot kvinnors användande till arbete nattetid i vissa industriella företag. Däremot skall denna lag ej verka rubbning i de bestämmelser, som eljest i lag eller författning finnas givna i ämne, varom i denna lag är stadgat.

Där i lag eller författning förekommer hänvisning till lagrum, som ersatts genom bestämmelse i nya lagen, skall denna bestämmelse i stället tillämpas.

Eftergift beviljad med stöd av bestämmelse, som med denna lags ikraftträdande skall upphöra att gälla, skall fortfarande äga giltighet, till dess den därför bestämda tiden utgår eller, där eftergiften beviljats utan begränsning till viss tid, vederbörande myndighet finner skäl att återkalla den.

Såvitt vid tiden för lagens ikraftträdande veckovila, som i 5 § 1) avses, icke tillämpas för visst slag av sysselsättning eller å visst arbetsställe, skall skyldighet, som där stadgas, icke gälla. Dock bör sådan ledighet beredas arbetarna, där ej arbetets natur, allmänhetens behov eller annan omständighet skäligen kan anses kräva avvikelser, och skall vad i 38 § 2 mom. är stadgat äga motsvarande tillämpning. Angående de fall, där undantag efter vad nu är sagt äger rum från vad i 5 § 1) stadgas om veckovila, bör av arbetsgivaren underrättelse meddelas yrkesinspektionens chefsmyndighet.

Vad i 9, 10 och 12 §§ stadgas angående viss ålder för minderårig skall icke utgöra hinder för minderårigs fortsatta användande till arbete, vartill den minderårige användes vid tiden för lagens ikraftträdande.

Stadgandena i 9 § andra stycket skola ej äga tillämpning i avseende å minderårig, som vid tiden för lagens ikraftträdande redan användes till arbete, för vilket enligt äldre lag intygsbok ej erfordrats, men åligger det arbetsgivare att senast tre månader efter nämnda tid vara försedd med föreskriven intygsbok för den minderårige. Ändå att sådant fall är för handen, som i 11 § avses, erfordras ej, att den minderåriges intygsbok då innehåller läkarintyg, som där sägs. I fall, varom här är fråga, vare pastor samt vederbörande lärare eller ordförande i skolstyrelse pliktiga utfärda intygsbok jämväl på begäran av arbetsgivaren.

Utan hinder av vad i 34 § är stadgat skall intygsbok för minderårig, som vid tiden för lagens ikraftträdande fyllt femton men ej sexton år, utfärdas eller utlämnas på begäran av den minderårige själv.

Är vid denna lags ikraftträdande ärende, som i 38 eller 39 § äldre lydelsen avses, föremål för Konungens befallningshavandes handläggning, skall ärendet av Konungens befallningshavande slutligen prövas.

Bryter arbetsgivare mot förbud eller föreskrift, som jämlikt 38 eller 39 § äldre lydelsen meddelats av Konungens befallningshavande, skall, om sådan förseelse ägt rum efter det denna lag trätt i kraft, vad i 42 eller 45 § nya lydelsen är stadgat äga tillämpning;

2:o i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte snarast möjligt för riksdagen framlägga förslag till sådana ändringar i de särskilda bestämmelserna rörande kvinnors användande till arbete, att den av internationella arbetsorganisationen upprättade konventionen angående kvinnors användande till arbete före och efter barnsboerd kan ratificeras för Sveriges vidkommande.

Stockholm den 16 februari 1931.

Sigfrid Hansson.

C. E. Svensson.

Gustaf Strömberg.

A. J. Bårg.

Edv. Björnsson.